

Časopis „NAPREJ“ izhaja dvakrat mesečno in sicer 4. in 18.

Uredništvo, administracija in ekspedicija: Idrija št. 446.

Vse denarne pošiljatve na naslov:

Upravništvo „Naprej“.

Vse dopise in spise na uredništvo.

NAPREJ!

Lastnik lista:

„Idrijska okrajna organizacija.“

Naročnina za celo leto:

v Idriji (brez donášanja na dom): K 1-92, (z donášanjem na dom): K 2-40, po pošti K 2-50; v Nemčiji 3 krone.

Posamezne številke 8 vin.

Iz seje mezdnega komiteja.

Naznanja se vsem rudarjem, da oddajo za mesec november svoje prispevke v obrambeni fond istim zapnikom kot so jih oddali v mesecu oktobru. V lastnem interesu vsakega pa je, da vsak odda za gotovo določeni prispevek. Pobiralo se bo 18. popoldne in zvečer ter 19., 20. in 21. zvečer v prostorih rudarskega društva (gostilna A. Kogej, 1. nadstropje).

Na infamije nekih zakotnih listov glede varnostnega shranjenja obrambnega fonda izjavlja mezdni komité, da se bo po končanem mezdnem gibanju že obračunalo z izdajalci delavskih interesov. Za sedaj zadostuj zagotovilo, da garantuje vseh 22 članov komiteja za ves denar z vsem, kar imajo. Predsedstvo.

Iz izvanredne revirne konference.

Dne 10. t. m. se je vršila v Trbovljah izvanredna revirna konferenca, na kateri so se posvetovali zastopniki rudarjev iz Trbovelj, Hrastnika, Ostrega, Velenj, Storov, Zabukovca, Zagorja, Kočevja, Karpane, Vinesa, Stremaca in Idrije o odgovorih rudniških podjetnikov na zahteve delavskega ljudstva po zvišanju

plač. Posamezni delegati so podali najpoprej poročila o odgovorih, nato se je v tajni seji debatiralo o daljšem postopanju. Javni seji se je nato predložila sledeča resolucija, ki se je tudi enoglasno sprejela:

«Delegati zbrani na izvanredni revirni konferenci, dne 10. nov. v Trbovljah, izjavljajo po zaslišanju poročil iz vseh okrajev revirja, da vsprejemajo dane priboljške na znanje, obžalujejo pa kar najiskrenejše, da se ni resolucijam z dne 14. okt. po zboljšanju plač v polnem obsegu ugodilo. Zato so pa prisiljeni, da stopijo z nova pred rudniška vodstva z zopetno zahtevo, zlasti radi tega, ker se v dosedanjih priboljških ni oziralo na one delavce, to je na kopače, podkopače i. t. d. v rovih, ki poboljška najbolj potrebujejo.

Delo v akordu je najnevarnejše in najumornejše. Delavec dela z vsemi silami, da bi kaj več zaslužil. Pazniki tudi povsod pazijo, da delavec ne lenari, ampak, da trdno dela. Umevno je tedaj, da se mora v akordu sploh najmarljivejše delati. Vsak premijski sistem pa je v akordu nezmislol, ker ne veča produkcije in ker se na slabih poljih sploh ne doseže premijskega minimuma. Rudar sploh bolj delati ne more kot že itak dela. K večjemu je premijski sistem varanje delavčeve moči in ubijanje delavčevih fizičnih sil. Radi tega se mora z vso odločnostjo vstrajati na zahtevi, da se dosedaj usuelni akord za 20% poviša.

Ta zahteva je že radi tega opravičena, ker delavci v akordu ne dobe po dosedanjih priboljških skoro ničesar, draginja pa jih zadene v isti meri kot vse druge, katerim se je zboljšalo.

Naroča se zaupnikom delavstva, naj v tem zmislu povsod zopet ponove zahteve po zvišanju akorda v gori omenjenem zmislu z dodatkom zahteve osemurnega šihta za mašinste in kurjače. Obenem pa naj opozore vse indiferentne delavce, naj vsi pristopijo k edini strokovni organizaciji, ki je «Unija rudarjev avstrijskih».

Glede idrijskega rudarskega delavstva pa izjavlja konferenca:

«da vsi rudarji južnega revirja pazno in z največjim interesom zasledujejo idrijsko mezdne gibanje; zagotavljajo tudi izdatno pomoč v slučaju potrebe. Upajo pa na konferenci zbrani delegatje, da bo c. kr. poljedelsko ministrstvo ugodilo vsem zahtevam idrijskih rudarjev ter šlo v tem pogledu z dobrim vzgledom pred privatnimi rudarskimi podjetniki».

V prihodnjih dneh bodo zopet shodi v vseh krajih, ki bodo ukrepali dalje.

Da bi bili podjetniki previdnejši nego so, bilo bi res iskreno želeli!

Rudarjem pa želimo najboljše uspehe!

Rudarji!

Edini zaščitnik delavskega ljudstva je njegova strokovna organizacija. Edini zaščitnik rudarjev je zato strokovna organizacija rudarjev! Strokovna organizacija rudarjev za avstrijske dežele pa je edino:

Unija rudarjev avstrijskih s sedežem v Teplicah na Češkem.

Za idrijske rudarje je torej edina organizacija: podružnica Idrija (vplačevalnica Sp. Idrija) «Unije rudarjev avstrijskih».

Pristopite torej vsi oni, ki še niste organizirani, k tej organizaciji. Izvršili boste s tem sveto dolžnost, ki jo imate napram sebi, svojcem in svojim tovarišem!

Kaj so krščanski socialci?

V delavskih krogih se vedno trdi, da so krščansko-socialne organizacije samo zato nastale, da dajejo podjetnikom stavkokaze. Krščanski socialci sicer taje, da bi bilo to res. Ali nedavno se je doprinesel celo pred c. kr. sodnijo dokaz, da niso krščansko-socialne organizacije za nič drugega kot za do-dajanje stavkokazov.

V Bielicu imajo krščanski socialci med tekstilnimi delavci svoje «strokovno društvo». Tkalec Miodonski iz Bielica pa je trdil, da je tajnik krščansko-socialnih tekstilnih delavcev, po imenu Buda, pošiljal tovarnarju Schancerju stavkokaze, in da je za vsakega stavkokaza dobil pet kron. Buda je tožil Miodonskega zaradi razžaljenja časti. Miodonski je nastopil dokaz resničnosti.

Delavec Kubica je izjavil, zaslišan pred sodnijo, da je rekel knjigovodji tovarne Schancer, gosp. Ičkoviču: «kako boste delali v tovarni s takimi krščansko-socialnimi tkalci, ki stane vsak pet kron, in še delati ne zna». «Naj stane kolikor hoče» odgovoril mu je Ičkovič. «Starih delavcev ne bomo v tovarni nič več trpeli».

Sodrug Arbeitel pa je izpovedal kot priča: «krščanski socialci so obljubili, da bodo z nami vred stavkali, ali storili tega niso. Mi smo radi tega prisiljeni misliti, da so se s Schancerjem dogovorili, da ne bodo stavkali. Zato smo tudi mi poslali delavce v tovarno za delo vprašati, ali tovarnar je rekel vsakemu: «prinesite priporočilo od krščansko-socialnega strokovnega društva». Nato se je eden naših socialnih demokratov vpisal v krščansko društvo in dobil je takoj priporočilno pismo na tovarnarja Schancerja. (Priča pokaže pismo). Krščanski socialci so celo v letakih pozivljali delavce, naj drugod delo popuste ter naj gredo k Schancerju za stavkokaze. Če pa niso hoteli iti, jih je pa tajnik Buda toliko časa nagovarjal, da so šli. Tajnik Buda je pisal tudi v Skočane po tkalce. Ko ni pismo izdalo, je telegrafiral.

Policijski komisar iz Skočanov je potrdil kot priča, da je pismo in telegram Budov videl ter oddal obrtni oblasti.

Ko je tajnik Buda videl, da je dokazano njegovo agentstvo s stavkokazi, je izjavil:

•Dolžnost krščanskih socialcev je uničiti socialne demokrate. Zato moramo krščanski socialci tam, kjer socialni demokratje stavkajo, dajati stavkokaze.

Ta izjava je značilna, govori za cele knjige ter priča, da so krščanski socialci samo sluge kapitalističnih podjetnikov in največje njihovo veselje je videti, kako kakšna stavka propade.

Sodnik je popolnoma oprostil tkalca Miodonskega, češ, da je dokaz resničnosti popolnoma doprinešen.

Torej: c. kr. sodnija je potrdila, da imajo delavci prav, ki smatrajo krščanska strokovna društva za organizacije stavkokazov.

Naveli bi sicer lahko vse polno slučajev, ki bi potrjevali gorenje, ali upamo, da omenjeni slučaj najjasnejše kaže te ptičke. — V Idriji pa čutimo te ljudi na svojem lastnem telesu.

Mrtvi govorijo!

V rudnikih pokopani govorijo:

Mi smo žrtve lažnjive civilizacije, ki je dovolila enemu razredu ljudij izkoriščevati drugi razred. Če bi naši gospodje ne mislili na nič drugega nego na svoj dobiček — mi bi ne bili pokopani v temnih šahtah. Kdo hoče pa odpraviti s skrbnim uporabljevanjem vseh rezultatov vede nevarnost, v kateri je našlo že toliko delavcev smrt? — Socializem!

Od lakote umrli govorijo:

Mi ne zahtevamo maščevanja, ampak kruha, kruha za svoje otroke, za svoje žene. Kdo pa more dati kruha vsem ljudem? — Socializem!

V vojskah ubiti govorijo:

Narodi! Pustite prepire! Ustvarjeni ste za boje dela in napredka. Obrnite svoje železo k zemlji in ne proti človeškemu telesu; današnji čas vojsk nadomesti naj vzajemno prijateljstvo. Kdo more zagotoviti narodom mir? — Socializem!

Umrli v bolnišnicah in brlogih bede govorijo:

Umrli smo, ker nam veda ni prišla na pomoč, ko je bolezen zapretila našemu življenju, umrli smo, ker so nezdrava stanova-lišča in nezadostno hranjenje omogočila razvoj bolezni, ki je glodala naše kosti. Kdo more z razširjevanjem zdravstva in s splošnim zboljšanjem življenja revnih ljudij omejiti razširjenje bolezni? — Socializem.

V krvavih stavkah usmrčeni govorijo:

Umrli smo, ker smo v trenutku svetega in poštenega navdušenja smatrali za svojo največjo dolžnost in za svojo največjo pravico skupno dvigniti glave in zahtevati saj mali del našega zaslužka, s katerim so se dosedaj polnile blagajne lenih užitarjev. Umrli smo, ker so bili doslej naši tovariši v delu in v trpljenju v vseh deželah slabo organizirani. Kdo more iztrgati vladajočim razredom barbarska sredstva, s katerimi moré neoborožene delavce, ki so se pregrešili le s težnjo, da bi se tudi sami mogli veseliti iz polnega zaslužka osvobojenega dela? Edino: močna in zavedna organizacija, katero ustvari Socializem.

S. Entrata.

Kdo uničuje proizvodnjanje v malem?

Karol Kautský.

Kapitalistični način proizvodnjanja.

V srednjem veku se je rokodelstvo v Evropi čim dalje bolj razvijalo; delitev dela v družbi je napredovala — tako se je razdelilo tkavstvo v suknarstvo (volneninarstvo), v tkavstvo platna in v barhanterijo; in razna

opravila, ki so bila nekaj združena s tkavstvom, so se razvila v posebno obrt, n. pr. suknobrivništvo (postrigavništvo). (Postali so rokodelci, ki se imenujejo tudi suknostrizniki. Op. prev.) Obenem pa se je razvijala trgovina, zlasti ker so se zboljšala prometna sredstva, glavno vsled tesanja ladij.

Pred štiristo leti je cvetelo rokodelstvo; bila pa je to seveda znamenita doba za trgovino. Iznašli so morsko pot v Indijo, v to bajno deželo, polno neizmernih zakladov, in odkrili so Ameriko, z njenimi neizčrpnimi zalogami srebra in zlata. Bogastva so preplavila Evropo, bogastva, katera so evropski klativitezi v novoodkritih deželah nagrabili potom kupčije, goljufigije in ropa. Največji del teh bogastev je prišel v roke trgovcem, ki so bili v stanu si nabaviti in opremiti ladje ter jih preskrbeti z mnogoštevilnim in močnim moštvom, ki je bilo sila predržno ter vsega zmožno (skrupulozno).

V tem času pa se je porajala tudi moderna država, centralizirana uradniška in vojaška država, najpoprej v obliki absolutne monarhije. Ta država je odgovarjala istotako potrebam povspenjajočega se kapitalističnega razreda, kakor je njegove pomoči potrebovala. Moderna država, država razvite kapitalistične produkcije ne črpa svojih moči iz osebnih služb, ampak iz denarnih dohodkov. Monarhi so imeli zato dovolj vzroka tiste, ki so prinašali denar v deželo, to je trgovce in kapitaliste, varovati in podpirati. V zahvalo za to varstvo so posojevali kapitalisti vladarjem (monarhom) in državam denar, napravili so jih s tem za svoje dolžnike, jih naredili od sebe odvisne ter so s tem sedaj šele prav prisilili državno moč, da je služila kapitalističnim interesom z varstvom in z razširitvijo prometnih potov, s pridobivanjem in držanjem zamorskih kolonij, z vojskami proti konkurajočim trgovskim državam.

Naši gospodarski abecedniki nam pripovedujejo, da je izvir kapitala v varčenju. Mi smo se pa naučili spoznavati povsem druge vire kapitala. Največ bogastva kapitalističnih narodov pohaja iz kolonialne politike, to je iz ropanja v tujih deželah, iz pomorskega ropanja, iz kontrabantarije, iz trgovine

s sužnji in iz trgovskih vojsk. Zgodovina teh narodov nam poroča sem do naših časov dovolj primerov takšnih metod, kako se kapital «privarči». In državna pomoč se je pokazala kot jako sredstvo za pospeševanje tega «varčenja».

Nova odkritja in nova morska pota niso prinesla samo velikih bogastev za trgovce, ampak so tudi razširila odjemalski trg za industrijo ob morju se nahajajočih držav, zlasti za industrijo Anglije, ki se je povspela za gospodarico morja. Rokodelstvo ni bilo več v stanu zadoščati vsem tem, tako naglo in tako silno nararajočim potrebam trga. Prodaja na veliko je potrebovala proizvodnje, ki se je povsem ravnala po njegovih potrebah, to se pravi, ki je bila popolnoma odvisna od trgovcev.

Trgovcem je bilo glavno ležeče na tem, da so razširjenim trgom odgovarjajoče proizvodnje na veliko sami izveli; oni so imeli tudi potrebna denarna sredstva, da so mogli v potrebnem obsegu nakupiti vse, kar je bilo za proizvodnje potreba n. pr. surovine, orodja, delavnice, delavno moč — ali odkod te zadnje vzeti? Sužnjevi, katere se je moglo poprej kupiti, ni bilo v Evropi nič več. Delavec pa, ki je sam posestnik svojih lastnih proizvodnih sredstev, ali ki je član rodbine, ki poseduje potrebna proizvodna sredstva, ne proda svoje delavne moči. Rajši dela zase in za svojo rodbino, da ostane plod njegovega dela njemu samemu ali njegovi rodbini. On proda plod svojega dela, ne pa svoje delavne moči. Bodi tu omenjeno, da se je varovati izraza: prodaja dela. Delo, delavnost se ne more prodati. Beseda delo se pa navadno ne rabi le za označenje delavnosti ampak tudi za označenje uspeha te delavnosti t. j. ploda dela in za označenje moči, ki se izraža v delavnosti t. j. za označenje delavne moči. Upora bljanje besede «delo» v gorenjem skladu omogoča onim ekonomom, ki hočejo delavce in malomeščanske sloje (male obrtnike) obdržati v nejasnosti o njihovih razmerah, da pomešavajo najrazličnejše stvari druga z drugo in jih

med seboj enačijo. Za to je treba tem gospodarstvom dobro na prste gledati.

Pa vrnimo se nazaj k našemu trgovcu, katerega smo zapustili pri iskanju delavcev. Z lastniki malih podjetij in z njihovimi družinami ni nič. Trgovec mora iskati delavce, ki ne posedujejo nobenih proizvodnih sredstev, ki ne posedujejo ničesar drugega kot svojo delavno moč, katero so prisiljeni prodati, da morejo živeti. Kakor smo videli, je razvoj produkcije blaga in zasebnega premoženja take nemaniče že porodil. Spočetka jih je bilo le malo, pa še večina teh, ki niso živeli v družinskem krogu ali v gospodarskih podjetjih je obstajala iz nezmožnih za delo, iz pohablencev, bolnikov, starčkov ali pa iz lenuhov, ciganov in sleparjev. Število onih delavcev, ki bi bili neposедуjoči in popolnoma zmožni za delo, je bilo zelo majhno.

Ali dobrotna usoda je že poskrbela, da so postale velike množice delavcev brez posesti in na cesto vržene baš v onem času, ko je bilo največ povpraševanja po brezposestnih delavcih. In bogatim trgovcem jih je bilo potreba le pobrati in uporabljati.

Tudi to je bila posledica proizvodnje blaga. Razširjanje tržišč za mestno industrijo je uplivalo na kmetiško gospodarstvo. V mestih je raslo povpraševanje (potreba) po živežu, in tudi po surovinah, po lesu, volni, predivu, barvilih i. t. d. In kmetiško proizvodnjo je postajalo čim dalje bolj proizvodnjo blaga, proizvodnjo za prodajo.

Kmet je dobil denar v roke. In to je bila njegova nesreča, kajti to je dražilo grabežljivost njegovih izkoriščevalcev, grajščakov in knezov. Toliko časa, dokler je njegov prebitek bil izključno v naturalijah (v pridelkih), so mu jemali le toliko, kolikor so mogli použiti. Denar se pa more vedno rabiti, čim več ga je, tem bolje je. Čim bolj se je odjemalski krog za kmeta razširil, čim več denarja je za svoje blago vsprejemal, tem huje so ga drli grajščaki in knezi, tem višje so stopali njegovi davki in davščine.

Kmalu že niso bili gospodje več zadovoljni s prebitkom, katerega je kmetovo delo prožalo nad njegovo potrebo; oni so izsilili od kmeta čim dalje več tudi od najpotreb-

nejšega. Nič čudnega ni potom, da se je lotevalo kmetov obupanje in da je marsikateri, zlasti ko so vsi bili poskusi upora v kmetiških bojih zaman, zapustil svoj imetek in poiskal zavetišče v mestu.

Temu se je pa pridružila še druga okoliščina. Med tem ko je v mestih vsled razširjenja odjemalskega kroga nastala potreba po industrijskem proizvodnjanju na veliko, je na kmetih vzrasla potreba po kmetiški produkciji na veliko. Isto kar so poskušali trgovci v mestih, godilo se je tudi grajščakom. Grajščak, ki je bil dosedaj le malo boljši kmet, skušal je zdaj svoje podjetje razširiti. Delavnih moči mu ni manjkalo, kajti znal si je kmete podložne napraviti. Često pa ni niti novih delavnih moči potreboval. N. pr. pri pridelovanju volne in pridelovanju lesa, pri pašnem ali pri gozdnem gospodarstvu je treba veliko manj delavcev kot pri poljedelstvu (obdelovanju polja). Kjer so grajščaki opustili poljedelstvo ter prešli k pašnemu ali gozdnemu gospodarstvu, tam je postalo precej poljedelskih delavcev odveč. Kar pa je grajščak pri vseh okoliščinah potreboval — bilo je več zemlje, kakor pa jo je doslej imel. To je mogel doseči le na stroške kmetov svojega okoliša. Te je moral grajščak raz njihova gospodarstva pregnati, ako je hotel svoje gospodarstvo povečati in razširiti. Provročalo mu je to prav malo premagovanja, da je ta korak storil. Uničevanje kmetov in preganjanje teh iz kmetij je začelo in je trajalo v velikem obsegu do prejšnjega stoletja. Med tem, ko so trgovci bogateli vsled ropanja kolonij, so bogateli plemiči in knezi vsled ropanja svojih lastnih podložnikov. In fevdalni gospodarstvo so se prav tako malo kot kapitalisti strašili uporabe goljufije in nasilstva, ropanja in požiganja če se jim je le zdelo potrebno v dosego svojih ciljev.

Zgodovina nas uči tu prav posebnih manir varčenja.

Kaj naj pa sedaj počno množice nepremožnih kmetijskih ljudi, kateri so deloma pred davščinami in dajatvami zbežali, deloma pa bili po prevari ali siloma izgnani iz domačije? Na svoj račun niso mogli več ničesar proizvodnjaniti — manjkalo jim je pro-

izvajalnih sredstev, ker so bili od teh odtrgani, odgnani. Sami niso mogli več nikakšnih plodov svojega dela prinesiti na tržišče; preostajalo jim je le eno: prinesiti samega sebe na prodaj ter svojo lastno delavno moč, svoje najdragocenejše, za daljšo ali krajšo dobo prodati, to se pravi, samega sebe so morali vdinjati.

Eni so postali kmetiški dninarji — močje celo pri samem istem gospodarju, ki jih je spodil. Drugi so postali vojaki (žolnirji) pri tistem samem gospodu, ki jih je domačije oropal, ter so mu pomagali pri njegovih roparskih pohodih; zopet drugi so se pokazali ter postali berači ali hudodelci. Mnogi, in gotovo ne najslabši, pa so se obrnili k industriji ter iskali v nji posla. Rokodelci so se skušali ubraniti preplavljenju teh novih delavnih moči, teh novih konkurentov s tem, da so svoje rokodelstvo po cehih omejili, ter s tem zaprli pot vanje. To pa je še bolj gnalo te množice v roke onih trgovcev, ki so mezdni delavci za svoja industrijska podjetja potrebovali.

Tako so bili ustvarjeni temelji kapitalistične industrije, kapitalističnega proizvodnega načina potomekspropriacije (razlaščenja), potomeksrevolucije; bolj krvave in grozne sploh svetovna zgodovina nepozna. Seveda, bila je to revolucija bogatih in močnih proti slabim in brezpomembnim; in zato je stoletje te revolucije slavljenokot stoletje humanitete (človekoljublja) in osvoboditve duhov; danes seveda še posebno glasno od onih, ki so ogorčeni nad revolucijskimi nameni socialne demokracije.

Nujni predpogoj kapitalistične produkcije na veliko je bilo: pripraviti večje delavske množice ob njihova proizvodna sredstva ter jih izpremeniti v nepremožne, ter iz njih napraviti proletarce. Gospodarski razvoj je meril na to. Ali kakor vedno, tako se tudi sedaj niso zadovoljili oni razredi, ki so prišli na površje, da bi mirno čakali na samostojni razvoj, ampak so porabili nasilje, da varujejo svoje interese in da pospeše tek razvoja. In to nasilje, ki smo ga videli pri porodu kapitalistične družbe, je bilo tako, da groznejše in brutalnejše biti ni moglo. Dalje prih.

ZMES.

Železničarji na avstrijskih železnicah so dosegli prav lepe uspehe. Boj je trajal sicer dolgo, ali končal je tako, da so bojujoči zadovoljni. Socialna demokracija je pokazala, kaj zna. Delavci vidijo danes nad vse jasno: kje je pomoč za nje. Med tovariši, v razredni socialistični organizaciji!

Rudarji še ne izprevidevajo potrebo dobre organizacije. Življenje je danes težko. Druginja prihaja na delavskega človeka v najrazličnejših oblikah. Kdor more, izkorišča delavca. Čisto nepotrebno bi moralo biti razlagati rudarjem, da je njihova sveta dolžnost, organizirati se v razrednih mednarodnih organizacijah. Ali vedno in vedno je še potreba klicati: rudarji, vsi brez izjeme v organizacijo — vsaj v Unijo rudarjev avstrijskih.

Slovenska narodno-napredna stranka si je omislila novo uradno glasilo, kateremu

ime so dali «Slovenija». «Slovenski Narod» ni ugajal več Hribarju, ki je, kakor znano, podpisal krščansko-demokratični program z geslom: «Liberalac jesam, alinijesam libertinac».

Žrtve šovinizma. V Černovi na Ogrskem so si vaščani sezidali svojo cerkev ter so zahtevali, naj jo blagoslovi njihov župnik, ki pa je bil tačas suspendiran radi «panslaviističnih agitacij». Oblast pa je zahtevala, da morajo cerkev posvetiti duhovniki, ki jih je ona v to določila. Pod varstvom žandarskih bajonetov so prišli katoliški duhovniki v vas, da blagoslove cerkev. Ljudstvo pa je hotelo s silo zabraniti to blagoslovljanje in na zapoved oblastvenega uradnika vstrelili so žandarji med ljudi. Rezultat je bil 12 mrtvih in nešteto ranjenih. Po tem krvoprelitju pa so božji namestniki, ki pridigajo: Ne ubijaj —

Ljubi svojega bližnjega kot samega sebe — blagoslovili «božji hram» kot bi se nič ne zgodilo. Da — vse v slavo božjo, tudi smrt 12 revežev in bolezen nešteto ranjencev.

Zmaga socialnih demokratov v Osijeku v Slavoniji. V Osijeku so bile občinske volitve, pri katerih so tudi naši sodrugi kandidirali. Izvoljeni so bili tudi sledeči sodrugi: Slavko Henč (z 277 glasovi), Franjo Šnajder (z 275 glasovi), Adolf Kirsch (z 270 gl.), Andrija Birnbaum (z 268) in Ignac Stark (z 256 glasovi.) Ta dogodek je velikega pomena za našo socialno-demokratsko stranko na Hrvaškem in Slavoniji, ker s tem so prvič prišli v teh krajih socialni demokratje v politični zastop. Naprej, naprej in le naprej marširajo socialistične čete.

Karakteristično službeno izpričevalo. Navada je, da dá gospodar svojemu poslu, kadar ga odslovi iz službe ali kadar ta sam gre, izpričevalo o njegovem dosedanem delu. Na Norveškem so pa izdali pred 2 letoma sledeče izpričevalo; «Oskar Bernadotte je bil v naši službi od 18. okt. 1872 do danes kot — kralj. Ves ta čas je bil marljiv, pošten in narodu naklonjen; njegovo delo nas je zadovoljevalo, le včasih je kazal naklonjenost k absolutizmu. Zato smo ga danes odpustili iz

službe. Kristijanija 7. junija 1905. Michelsen, predsednik državnega zbora». Tako seveda v ustavni deželi, kjer so pojmi jasni, kjer se vladarje ne smatra za gospodarje ljudstva ampak za služabnike ljudstva. Nekaj takega bo menda sedaj tudi na Portugalskem.

Kako klerikalci spoštujejo božje zapovedi? Peter Bandisch pripoveduje v «Christlich Schul- und Eltern Zeitung» sledeče: «V mestu Roszan je hodilo neko 12letno dekle marljivo k pridigam. Vsaki dan pa je morala očetu prinesiti iz tobačne trafike neki brezverski časopis. Nekega dne pa se je dekle odločilo nositi očetu le «Reichspost» (klerikalni list). Oče se je razjezil in jo pokaral. Drugega dne mu je dekle zopet prinesla «Reichspost». Oče se je jezil, mati tudi — ali tretji, četrti dan zopet je dekle prineslo le «Reichspost». Oče in mati sta tepla dekleta, ali nič ni pomagalo: dekle je prineslo vedno le «Reichspost». In, ljubi moji bralci, danes se bere v tisti družini le «Reichspost» in podobni krščanski časopisi». Tako piše pater Bandisch. No — in četrta božja zapoved pravi: «spoštuj očeta in mater, da boš dobro in dolgo živel na svetu». Pa kaj so mari klerikalcem božje zapovedi — samo, da je njih klerikalni stvari v korist!

Iz idrijskega okraja.

Začasna izpremema v predstojništvu «Občnega kons. društva» v Idriji. Na mesto odstopivšega preglednika Ivana Seljaka, je izvolilo nadzorništvo za začasnega preglednika preds. Ivana Stravs. V prvih dneh decembra se bo pa vršil izvanredni občni zbor, ki bo definitivno izbral preglednika.

Članom „Občnega kons. društva“ na znanje. Opozarja se vse člane, naj začno že prinašati v izmenjavo čeke, da ne bode na konec leta preveč dela. Nekateri imajo navado, da čakajo z čeki do zadnjega dne, kar seveda ni prav in kar povzroča nagromadenje dela, ki se lahko sedaj polagoma izvrši.

Predstojništvo.

Predavanja v podružnici Unije rudarjev v Idriji so vedno prav lepo obiskana. 9. nov. je predaval dr. Dragotin Lončar «o početkih javnega življenja na Slovenskem». — Knjižnica podružnice se je ta mesec

obogatila za 50 novih knjig, tako, da je tudi v tem oziru članom zadostno ustrezno.

Atila — idrijski Atila . . . Nu, kdo je to? Klerikalci so tako krstili našega urednika. Antikrist ne vleče — ljudje so se ga naveličali. Atila, idrijski Atila — to bo vleklo. Uboga «Moč», kaj vse prenašaš. Pred Atilo je trepetal rimski papež, pred Atilo je trepetal celi Rim — in ali je mogoče, da trepatajo pred idrijskim Atilo vsi idrijski klerikalci z njihovim papežem. Jerum, jerum . . . Atila, antikrist — jerum, jerum. Klerikalci so v deliriju, bog jim odpusti grehe, in zveličana naj bo njihova črna duša . . .

Gostinčar je pri vzklicni obravnavi v Ljubljani korenito pogorel. Sodnik je rekel: «Jože, stroške boš plačal!» In Jožetove dijete so se milo zajokale. Zdaj so pa Jožetovi tovariši interpelirali ministra: Zakaj Jožeta ne respektirajo sodnije. Naše sožalje. Saj vemo, kako je!!

O pazniku na uti, ki se imenuje Viktor Lapanje, prihajajo pritožbe, kako je neotesan. Mesto uljudnega, dostojnega odgovora, vpije in kriči, da je škandal. Opozarjamo g. Svobodo, naj g. paznika pouči, da se ne sme z ljudmi surovo občeovati. Mi pa priporočamo gosp. Viktorju Lapanjetu v studij Kniggejevo knjigo: Umgang mit Menschen... Za enkrat bodi to dovolj — drugič bomo drugače govorili. Pazniško društvo, pozor!

„Pod spovednim pečatom.“ Izšla je že druga knjiga tega znamenitega romana. Stane K 2.— Opozarja se vse prijatelje lepe knjige, da si ta roman v celoti nabavijo. Prva knjiga stane K 2.60, obe skupaj K 4.60.

„Zakaj smo socialisti?“ Te dni je izšel že III. zvezek knjižnice «Napreja» pod naslovom «Zakaj smo socialisti?» Cena zvezka 14 vin. Vsebina je nad vse zanimljiva in poučna. Za agitacijo zlasti dobro uporabljiva. Uredil jo je sodr. Anton Kristan iz Idrije.

☒ Občno konsumno društvo v Idriji ☒
vpisana zadruga z omejenim poroštvom

Uabilo

na

izvanredni občni zbor

ki se bo vršil

dne 1. decembra 1907

v pivovarni pri „Črnem orlu“ v Idriji.

Dnevni red:

1. Volitev preglednika.
2. Določitev nagrade blagajniku in pregledniku.
3. Slučajnosti.

Opomba: Vstop je dovoljen s člansko knjižico.

Nadzorništvo.

Kašelj!

Kdor trpi na kašlju, rabi naj povsod preizkušero olajševajoče in zelo okusne

Kaiserjeve prsne karamele.

5120 notarsko overovljenih spričeval kaže uspehe pri kašlju, hripavosti, kataru in zažlemanosti.

Paketi po 20 in 40 vin. — Pravi so le z znamko «Tri jelke». — Zaloga pri 24—8

Danielu Pircu, lekarnarju v Idriji.

Izdajatelj in odgovorni urednik Anton Kristan.

*Naj tja majhen sem možic!
Pa sem lepo debelih lic.
In ta sem le zato dobil,
Ker sem Kathreinerjevo kavo pil.*

Pristna samo
v izvornih zavojih
z imenom
Kathreiner.

Nihče naj bi ne pil
močno razburjajoče zr-
nate kave nemešane!

**Kathreinerjeva
Kneippeva
sladna kava**

sama se je obnesla za
najokusnejšo primes,
ki lahko
prebavna,
redilna in
krvotvorna
speši zdravje.

Otroke
bi bilo samo
le navajati
**Kathreinerjevo
kavo.**

V zalogi časopisa „Naprej!“ so izšle sledeče knjige in brošure:

H. Kirchsteiger:

„Pod spovednim pečatom“.

I. knjiga. Stane 2 K 60 vin. II. knjiga je pravkar izšla! Stane 2 K.

A. Kristan:

„Socializem“.

Cena 20 vinarjev.

A. Kristan:

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.

Cena 10 vinarjev.

„Vatikanski jetnik“.

Razglednica. Komad 6 vin. 100 kom. 5 kron.